

даній сфері правового регулювання. І на основі цього створити таку норму, яка буде реально діяти.

Правова свідомість - це одна з форм суспільної свідомості, що представляє собою сукупність поглядів, ідей, концепцій, оцінок, почуттів, емоцій людей відношенні всієї юридичної дійсності. Як форма суспільної свідомості правова свідомість має ряд спільних рис і особливостей. Особливості:

1. предмет відображення - це навколишнє правова дійсність;

2. спосіб відображення юридичної дійсності - за коштами спеціальним юридичних категорій, таких як юридичні права, правові обов'язки і законність. Структура правосвідомості являє собою два елементи - правова психологія і правова ідеологія. Правову психологію складають правові почуття, оцінки, переживання, традиції, звички, емоції і настрої. Правова ідеологія виражається в правових поняттях, судженнях, принципах, теоріях, концепціях.

І варто вказати найбільш нас цікавлять явища правової дійсності пов'язані з мало розвиненістю правової свідомості - це правовий нігілізм і правовий ідеалізм. Правовий нігілізм - це активне заперечення права його цінностей, як в цілому, так і окремих його інститутів. Правовий ідеалізм - це невиправдане і необґрунтоване перебільшення можливостей права, до нього приписуються те, що воно не в змозі дати суспільству.

Список використаних джерел:

1. Алексєєв С.С. Загальна теорія права: У 2 т. М.: Юрид. лит., 1999. Т. 1.
2. Лазарєв В.В. Липень. С.В. Теорія держави і права. М.: «Спарк» тисячі дев'яносто дев'яносто вісім.
3. Матузов Н.І. Правовий нігілізм і правовий ідеалізм як дві сторони однієї медалі // Правознавство. 1998. №3
4. Туманов В.А. Про правовому нігілізмі // Рад. Держава і право. 1998. №10.
5. Фербер Н.Є. Правосвідомість як форма суспільної свідомості. М., 1997.

Курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС

Семижон Алла Володимирівна

ЯВИЩЕ АБСЕНТЕЇЗМУ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Здобувши незалежність, Україна стала на рейки демократичного способу організації суспільного життя та безперервно намагається запозичити зарубіжний досвід побудови соціальної правової держави, в якій права людини, її життя, честь і гідність є найвищою соціальною цінністю. У сучасному світі демократичний політичний режим важко уявити без активного залучення громадян до управління загальнодержавними та місцевими справами, без широкомасштабної політичної участі у найрізноманітніших формах. Проте, останнім часом все більше спостерігається тенденція пасивної участі громадян в політичному житті, апатія, втрата ними інтересу до політики. Це явище є досить поширеним в Україні і має назву «абсентеїзм».

Зниження кількості виборців ставить під сумнів легітимність обраної влади, несе загрозу демократії. Участь населення в політичних процесах формування вибраних органів влади є умовою успішного функціонування будь-якого суспільства, котре побудоване на засадах демократії. Саме тому дослідження даної проблеми є досить актуальним в наш час.

Для того, щоб досліджувати динаміку абсентеїзму в Україні необхідно в першу чергу з'ясувати, що слід розуміти під поняттям абсентеїзм. Існує декілька підходів розуміння відповідної категорії. Перший підхід можна означити, як «широкий». Представники цього підходу трактують абсентеїзм, як прояв байдужого ставлення населення до суспільного життя, ухилення від участі в ньому. Часто його ще називають політичний абсентеїзм. Прихильники другого підходу, який можна охарактеризувати, як «вузький», під абсентеїзмом розуміють ухилення виборців від участі в голосуванні на виборах до представницьких органів державної влади, референдумах. Це явище також називають електоральний абсентеїзм [1].

Поглянувши на абсентеїзм в Україні, можна побачити, що це явище набирає обертів.

Динаміка абсентеїзму на виборах має помітний тренд до зростання. Наприклад за вісім виборчих циклів до парламенту, абсентеїзм в Україні зріс вдвічі. Якщо у виборах 1994 року кількість неявки сягала 24,1%, то вже на виборах в 2014 році неявка зафіксована на рівні 42,02%. Якщо ж взяти до уваги вибори Президента України, то тут теж спостерігається чітке зростання рівня абсентеїзму. Якщо на виборах Президента України у 1999 році неявка сягала 25,2%, то вже у 2014 році вона становила 47,4 % [2].

Науковці по-різному трактують причини, що провакують абсентеїзму. Тому важливо з'ясувати, чому громадяни, які довгий період боролися за отримання права голосу, здобувши його, ухиляються від участі у виборах: іншими словами, з'ясувати, які чинники впливають на рівень абсентеїзму.

Усі чинники, які визначають рівень абсентеїзму, можна поділити на чотири групи:

- 1) суб'єктивні – чинники, які є характеристиками самих виборців і визначають рівень їхньої політичної участі;
- 2) об'єктивні – чинники, які характеризують ситуацію в країні загалом, і виборчий процес зокрема;
- 3) кон'юнктурні – чинники, які складаються під впливом збігу обставин;
- 4) ініціативні – чинники, які є результатом впливу на виборців інших суб'єктів виборчого процесу.

Однак потрібно враховувати той факт, що доволі часто вплив вищеназваних чинників може проявлятися по-різному. Тому в одних ситуаціях вони можуть по-одному впливати на рівень електоральної участі, а в інших ситуаціях – призводити до зовсім інших результатів. Усе залежить від специфіки конкретної ситуації, країни, електорату тощо[3].

Виникає закономірне питання, як же власне боротися з таким явищем у суспільстві. Так, законодавством ряду держав передбачені певні санкції за неучасть у виборах: штрафи, позбавлення волі, позбавлення права перебувати на державній службі тощо. Проте, дані заходи спрямовані на боротьбу з наслідками політичного абсентеїзму, а не з причинами та умовами, які сприяють розвитку цього явища.

Деякі політики висловлюються за те, щоб запровадити обов'язкове голосування, адже дійсно серед обов'язків, які закріплені в Конституції України, обов'язку брати участь у виборах немає, тобто це право громадян, а не обов'язок. Однак є сумнів у тому, що обов'язкове голосування сприяє збільшенню відсотка явки виборців, про що свідчить іноземний досвід. Тим більше, запровадження обов'язкового голосування суперечить принципу вільних виборів і добровільної участі в голосуванні, Конвенції про захист прав і основних свобод людини, а саме ст.3 Протоколу №1 до Конвенції, яка проголошує: «вільні вибори та свобода висловлення, частково свобода політичних дебатів, разом формують трикутник будь-якої демократичної системи» [4]. В обов'язковому голосуванні є ще й побічний ефект у вигляді збільшення відсотка зіпсованих у знак протесту бюлетенів. Тому, на нашу думку, запровадження обов'язку брати участь у виборах є недоцільним.

Для зменшення абсентеїзму останнім часом запроваджуються альтернативні види голосування – голосування поштою, за дорученням та електронне голосування. Проте, для того, щоб вибори дійсно були вільними, акт подачі голосу повинен проводитися особисто.

Варто зазначити, що розраховувати на швидке подолання абсентеїзму у нинішніх умовах не має підстав. Виховання відповідної правової культури й громадянської правосвідомості населення є складним завданням, вирішення якого вимагає значних часових затрат. Механізм правового регулювання, закладений у багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні, не повною мірою стимулює громадян до участі у виборах. Так, у чинному законодавстві України вимагає вдосконалення процедура голосування поза межами виборчої дільниці, процедура оскарження неточностей у списках виборців, насамперед, у день голосування тощо.

Запобігти настанню шкідливих наслідків від такої поведінки виборців (відсутність законно обраних кандидатів, необхідність призначення нових виборів, додаткові витрати бюджетів усіх рівнів, пов'язані із призначенням повторних виборів, політична нестабільність і соціальна напруженість у суспільстві) необхідно законодавче закріплення ряду принципово нових для

виборчого права положень.

Отже, явище абсентеїзму є досить поширеним в політичному житті українського суспільства. Цей факт повинен стимулювати органи державної влади до активної боротьби з цією проблемою. Тому перед ними постає завдання щодо підвищення рівня правової культури та громадянської правосвідомості населення, удосконалення механізму правового регулювання, а саме законодавче закріплення ряду принципово нових для виборчого права положень. Таким чином, абсентеїзм в Україні обов'язково має свою специфіку, що і становить перспективи для подальших досліджень низького рівня електоральної участі громадян в нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Коваль Р. Динаміка абсентеїзму в Україні/ Р.Коваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/>
2. Центральна виборча комісія. Офіційний веб-сервер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/>
3. Кулеба О. Абсентеїзм як форма низької політичної участі/ О.Кулеба. - Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. - Випуск 23. – Львів, 2011.
4. Ставнійчук М.І. Абсентеїзм і свобода виборів: правова діалектика. – Держава і право. Збірник наукових праць. – Випуск 27. – Київ, 2005. – С.180-185.

Курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС

Совтан Юлія Василівна

ВИДИ ПРАВОЗАСТОСОВЧИХ АКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Правозастосовчий акт є визнанням особи як носія певного права і підставою для його реалізації. Наприклад, постанова про визнання особи потерпілим, рішення про взяття під варту підозрюваного може приймати лише слідчий, тобто це право є підтвердженням його спеціальної правоздатності. У той же час ці акти є підставами для виникнення різноманітних правовідносин між людьми і органами Національної поліції.

Як і всякий інший елемент правозастосовчого процесу, офіційне рішення працівника Національної поліції, зафіксоване відповідним актом, носить владний характер. Проте від інших правових актів воно відрізняється тим, що містить індивідуально конкретні розпорядження, обов'язкові для виконання тільки тими суб'єктами, що є учасниками даних правовідносин. Це одна з відмінностей між нормативно-правовим і правозастосовчим актом.[1]

До такого відносяться, по-перше, адресат, тобто суб'єкт, до якого застосована відповідна норма права. По-друге, органи або посадові особи, зобов'язані здійснити прийняте рішення, у третіх, державні органи і конкретні особи, інтереси яких можуть бути зачеплені в результаті реалізації цього рішення.

Правозастосовчі акти диференціюють за різними підставами. Всі правозастосовчі акти поділяють на дві групи:

1. Акти, що виносяться в порядку юридичних спорів і охорони правопорядку, включаючи захист прав і свобод особи.
2. Акти, що приймаються в рамках оперативно - виконавчої діяльності державних органів.[2]

Зрозуміло, що акти-розпорядження працівників поліції відносяться до першої групи, а саме ті, що найбільш часто вживаються правоохоронними органами і виконують безпосередню охоронну роль у випадках, коли мають місце правопорушення й інші фактори, негативні для прав і свобод громадянина.

Друга група використовується компетентними органами в ході їх повсякденної оперативно-виконавчої роботи і спрямована на досягнення соціально корисних результатів, включаючи реалізацію громадянами своїх конституційних і інших прав і свобод.[4]

У першу групу входять такі акти:

1. Вердиктно-штрафні (акти про винуватість і покарання). Вони найбільш впливово